

Jaarverslag van het Vogelringstation
Kuinderbos 2023

Anko Fokkens

Appelvink, vrouw, 2kj, Veenkuil (19-05-2023)

Jaarverslag van het Vogelringstation Kuinderbos 2023

VRS Kuinderbos

Inhoudsopgave:

1. Algemeen	4
2. Totaaloverzicht 2023	5
3. Overzicht 'reguliere' vangsessies	8
4. VRS Kuinderbos - Constant Effort Site (CES) 2023	11
4.1 Inleiding	
4.2 CES89 - Kuinderbos	
4.3 Resultaten	
4.4 Opmerkingen	
5. VRS Kuinderbos – Nestkasten 2023	17
5.1 Inleiding	
5.2 Het gebruik van nestkasten buiten het broedseizoen	
5.3 Nestkastcontrole: slaaptellingen, broedcontrole en schoonmaakronde	
5.4 Opmerkingen	
6. Oeverzwaluwenproject	21
6.1 Inleiding	
6.2 Resultaten	
6.3 Terugmeldingen Oeverzwaluwen	
6.4 Opmerkingen	
7. Opmerkelijke vangsten en overige opmerkingen	23
8. Afscheid Niko Groen	24
9. Dankwoord	24

Vurgoudhaan, man, 1k, Wellerwaard (23-10-2023)

1. Algemeen

Het vogelringstation Kuinderbos (VRS Kuinderbos) vangt en ringt vogels voor wetenschappelijke doeleinden als onderdeel van het Vogeltrekstation in Wageningen. De ringgroep is in 2015 opgericht. Alle activiteiten van de ringgroep vinden plaats op terreinen van Staatsbosbeheer in en rond het Kuinderbos. Er wordt gevangen op 3 locaties: Ringbaan de Veenkuil (bos), het Schoterveld (parklandschap/bosrand) en de Wellerwaard (rietmoeras). Naast deze vaste vanglocaties, waar met mistnetten wordt gevangen, heeft de VRS in een ander gedeelte van het Kuinderbos 25 nestkasten opgehangen voor zangvogels als Kool- en Pimpelmees. Deze nestkasten worden in het broedseizoen gecontroleerd om de soort en het aantal eieren of jongen vast te stellen. In het winterhalfjaar worden de kastjes twee maal gecontroleerd op 'slapers'. Hierbij wordt de soort, geslacht, leeftijd en biometrie genoteerd. Bij de Oeverzwaluwenwand in het Schansveld worden tijdens het broedseizoen 2 tot 3 controles uitgevoerd. Van de Oeverzwaluwen worden de biometrische gegevens genoteerd, het geslacht en leeftijd bepaald en nadat de vogels een ring hebben gekregen weer losgelaten.

Medio 2023 is Hannah Koperberg tot de ringgroep toegetreden. Ze is een aantal keer bij ringsessies aanwezig geweest en dat heeft haar enthousiasme tot het 'vogelen' en het ringwerk aangewakkerd. Terwijl Hannah is toegetreden tot de VRS hebben we aan de andere kant op 22 september een afscheidsetentje van Niko Groen gehad. Niko is na de zomer verhuisd naar Deventer en heeft tijdens de voorbereiding van zijn verhuizing zijn ringactiviteiten langzaam afgebouwd. Na een heerlijke eigenbereide maaltijd en een presentatie over vlinders hebben we Niko een klein presentje overhandigd. Via deze weg wensen we hem en Ada nogmaals veel woonplezier in hun nieuwe onderkomen in Deventer! Deze wijzigingen hebben ervoor gezorgd dat de samenstelling van de ringgroep er in 2023 als volgt uit heeft gezien:

Niko Groen (439)	ringer (tot september)
Adri de Boer (C18)	ringer
Anko Fokkens (3206)	ringer
Hans van Maurik	assistent ringer
Veroni Alves	assistent ringer
Wim Keuper	assistent ringer
Hannah Koperberg	assistent ringer (vanaf juni)

2023 gaat de boeken in als het natste jaar sinds er metingen zijn in Nederland. Ook is het nog eens het warmste jaar sinds 1901 geweest. Vraag die rijst is wat voor invloed deze omstandigheden hebben gehad op de vogels en het broedsucces in het Kuinderbos. Informatie die verderop in dit verslag is te lezen. Iets van hele andere orde zijn de ontwikkelingen met betrekking tot het coronavirus en de vogelgriep (H5N1). Deze ontwikkelingen houden we constant in de gaten en naast onze eigen verantwoordelijkheid volgen we de regel- en wetgeving op dit gebied. Gelukkig hebben deze ziektes dit jaar niet tot belemmeringen in ons ringwerk geleid.

Goudvink, vrouw en man , Schoterveld (17-11-2023)

2. Overzicht 2023

In 2023 zijn in totaal 952 vogels gevangen verdeeld over 37 soorten tegenover 954 vogels verdeeld over 38 soorten vorig jaar. Een opvallende en ook enigszins verontruste constatering is dat we dit jaar enkele 'gewone' soorten veel minder of zelfs helemaal niet hebben gevangen. Zo hebben we dit jaar bijvoorbeeld geen Spotvogel, Blauwborst, Kneu of Groenling gevangen. Ook soorten als Rietzanger, Bosrietzanger, Bonte Vliegenvanger, Grauwe Vliegenvanger, Braamsluiper en Roodborsttapuit zijn dit jaar (wederom) niet gevangen. Dit jaar zijn er wel twee nieuwe baansoorten bijgekomen. Cetti's Zanger en Kleine Barmsijs. Hiermee komt de teller op 70 soorten (tabel 2.1).

Euring code	Vogelsoort	Euring code	Vogelsoort	Euring code	Vogelsoort
2670	Havik	12010	Koperwiek	14420	Matkop
2690	Sperwer	12020	Grote Lijster	14610	Zwarte Mees
2870	Buizerd	12200	Cetti's Zanger	14620	Pimpelmees
5290	Houtsnip	12360	Sprinkhaanzanger	14640	Koolmees
8310	IJsvogel	12380	Snor	14790	Boomklever
8480	Draaihals	12430	Rietzanger	14870	Boomkruiper
8760	Grote Bonte Specht	12500	Bosrietzanger	15080	Wielewaal
8870	Kleine Bonte Specht	12510	Kleine Karekiet	15390	Gaai
9810	Oeverzwaluw	12590	Spotvogel	15820	Spreeuw
10090	Boompieper	12740	Braamsluiper	15910	Huisemus
10110	Graspieper	12750	Grasmus	15980	Ringmus
10200	Witte Kwikstaart	12760	Tuinfluit	16360	Vink
10660	Winterkoning	12770	Zwartkop	16380	Keep
10840	Heggenmus	12930	Grauwe Fitis	16490	Groenling
10990	Roodborst	13110	Tjiftjaf	16530	Putter
11040	Nachtegaal	13113	Siberische Tjiftjaf	16540	Sijs
11060	Blauwborst	13120	Fitis	16600	Kneu
11062	Witgesterde Blauwborst	13140	Goudhaan	16630	Grote Barmsijs
11130	Blauwstaart	13150	Vuurgoudhaan	16634	Kleine Barmsijs
11220	Gekraagde Roodstaart	13350	Grauwe Vliegenvanger	17100	Goudvink
11390	Roodborsttapuit	13490	Bonte Vliegenvanger	17170	Appelvink
11870	Merel	13640	Baardman	18770	Rietgors
11980	Kramsvogel	14370	Staartmees		
12000	Zanglijster	14371	Witkopstaartmees		

Tabel 2.1: Totaal aantal soorten

De Cetti's Zanger is in Nederland al jaren bezig met een opmars richting het noorden. Dat deze soort zich nu ook in het Kuinderbos meldt komt dan ook niet als een grote verrassing maar is wel een leuke aanwinst. Een invasie van barmsijzen komt niet elk jaar voor maar in november werden er bij diverse ring- en telstations in ons land ineens grote aantallen binnenvallende barmsijzen gemeld. Een combinatie van een goed broedseizoen en een tekort aan zaden in het hoge noorden kunnen ervoor zorgen dat barmsijzen massaal op trek gaan. Dit betreft echter veelal de Grote Barmsijz die een noordelijker verspreidingsgebied heeft dan de Kleine. Ondanks de invasie van (veelal) Grote Barmsijzen waren het juiste 3 Kleine Barmsijzen die wij dit jaar voor het eerst in onze netten aantreffen.

Als we het aantal vogels per soort (tabel 2.3) vergelijken met voorgaande jaren vallen een aantal dingen op:

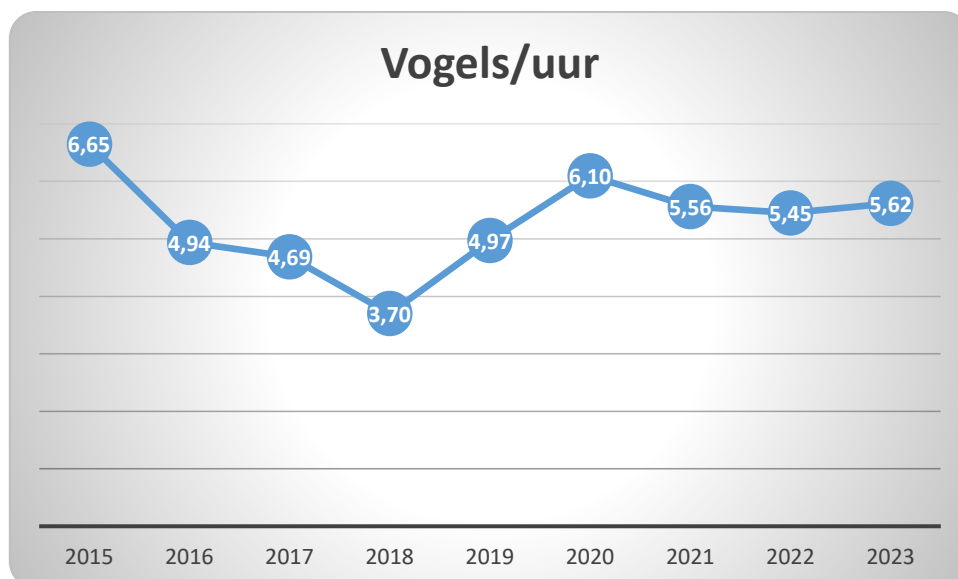
- Het aantal Roodborsten, Zwartkoppen, Tjiftjaffen en Pimpelmezen is gestegen ten opzichte van vorig jaar terwijl het aantal Merels, Zanglijsters en Koperwieken juist gedaald is.
- De dalende trend van het aantal Fitissen zet helaas ook dit jaar weer verder door. Dit geldt niet alleen voor het Kuinderbos maar moet veel breder worden gezien. Het vermoeden bestaat dat de afname onder andere te maken heeft met ander bosbeheer (er is minder grootschalige kaalkap die wordt gevolgd door herplant en er is een ander beheer van natuurgebieden). Ook de weersomstandigheden in de West-Afrikaanse overwinteringsgebieden heeft effecten op de overleving (bron: Vogelbescherming).
- Met 9 Boomkruipers, 17 Vinken, 11 Goudvinken en 5 Appelvinken hebben we jaarrecords voor deze soorten gevestigd.

Totalen per jaar										
Euring code	Vogelsoort	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
2670	Havik					1				
2690	Sperwer		1		1					
2870	Buizerd								1	
5290	Houtsnip			1		1				
8310	Ijsvogel	1	2		1					
8480	Draaihals			1		1				
8760	Grote Bonte Specht	7	4	7	10	8	5	4	3	2
8870	Kleine Bonte Specht	1						1		
9810	Oeverzwaluw	101	109	103	69	70	31	36		
10090	Boompieper	5	2	4	9	3				
10110	Graspieper				2		2			
10200	Witte Kwikstaart						1			
10660	Winterkoning	21	34	33	23	17	13	22	22	20
10840	Heggenmus	10	9	15	12	25	9	13	12	12
10990	Roodborst	109	89	164	141	145	81	85	152	84
11040	Nachtegaal	5	5	5	15	2	1		1	
11060	Blauwborst		1	3	2	2	2			
11062	Witgesterde Blauwborst		3	3	1	2				
11130	Blauwstaart			1						
11220	Gekraagde Roodstaart	1		3	1	5	1	1		
11390	Roodborsttapuit			1	1					
11870	Merel	25	63	53	22	21	27	34	19	10
11980	Kramsvogel				1		1			
12000	Zanglijster	23	36	34	33	27	29	18	12	9
12010	Koperwiek	9	28	16	12	18	6	1	1	1
12020	Grote Lijster		2			1				
12200	Cetti's Zanger	3								
12360	Sprinkhaanzanger			1	1					
12380	Snor			2						
12430	Rietzanger			2	1	3				
12500	Bosrietzanger			3		1				
12510	Kleine Karekiet	4	6	35	19	25	6			
12590	Spotvogel		3	6	2	3				
12740	Braamsluiper			4	2	1	1			

Euring code	Vogelsoort	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
12750	Grasmus	4	3	12	22	12	16			
12760	Tuinfluitier	20	19	12	21	36	23	25	29	18
12770	Zwartkop	101	89	88	158	153	104	98	129	91
12930	Grauwe Fitis						1			
13110	Tjiftjaf	77	45	94	67	44	34	58	28	50
13113	Siberische Tjiftjaf			1						
13120	Fitis	25	61	58	92	102	30	28	37	35
13140	Goudhaan	37	20	9	67	24	51	40	58	74
13150	Vuurgoudhaan	22	25	6	3	5	24	25	34	15
13350	Grauwe Vliegenvanger			3	1	2				
13490	Bonte Vliegenvanger			2	2	1				
13640	Baardman				1					
14370	Staartmees	31	26	30	37	21	15	40	17	32
14371	Witkopstaartmees						1			
14420	Matkop	4	7	12	10	10	6	25	17	8
14610	Zwarte Mees	2			3	3	1	1		24
14620	Pimpelmees	138	106	151	126	113	192	161	35	47
14640	Koolmees	92	90	117	67	97	140	138	42	71
14790	Boomklever	4			1	2	1	6	3	
14870	Boomkruiper	9		7	2	4	6	3		
15080	Wielewaal				2					
15390	Gaai	1	2	3		4	2			3
15820	Spreeuw						9			
15910	Huisemus			6	2	3	5			
15980	Ringmus			2	2	2		3		
16360	Vink	17	8	6	2	10	4	1	2	
16380	Keep						2			
16490	Groenling		5	5	9		1	2		
16530	Putter	6	1	23	2		1			
16540	Sijs	11	36	42	9	4	2	2	2	
16600	Kneu		4	7	10	3	1			
16630	Grote Barmsijs			1			2			
16634	Kleine Barmsijs	3								
17100	Goudvink	11	6		2	1	1	7	5	2
17170	Appelvink	5	1	3		4		2	2	1
18770	Rietgors	7	3	9	31	12	3			
Totaal aantal vogels p.j.		952	954	1207	1132	1054	894	880	663	609

Tabel 2.3: Totaal aantal vogels per soort

Het gemiddelde aantal gevangen vogels per uur komt dit jaar op 5,62 wat in lijn is met voorgaande jaren (grafiek 2.2).

Grafiek 2.2: Gemiddeld aantal gevangen vogels per uur

3. Overzicht 'reguliere' vangsessies

Dit jaar hebben de netten in totaal 87.45 uur open gestaan (tabel 3.1).

Jaar	Veenkuil	Schoterveld	Wellerwaard	Aantal uur netten open
2020	24.45 uur	47.30 uur	33.00 uur	105.25 uur
2021	26.00 uur	56.00 uur	54.00 uur	136.00 uur
2022	16.15 uur	42.15 uur	37.15 uur	95.45 uur
2023	12.45 uur	44.00 uur	31.00 uur	87.45 uur

Tabel 3.1: Uren netten open per locatie excl. CES, nestkasten en Oeverwaluwen

Gesplitst per locatie laat de volgende resultaten zien:

Veenkuil (excl. CES):

Dit jaar hebben de netten bij de Veenkuil minder uren open gestaan en hebben we ook minder vogels gevangen. Waren dat in 2021 en 2022 nog 150 vogels, in 2023 blijft de teller op 121 hangen. Er zijn wel meer soorten gevangen dan vorig jaar, 15 soorten tegen 12 in 2022. Meest in het oog springend op deze locatie is de IJsvogel die we op 30 oktober hebben gevangen. De aantallen per soort lopen redelijk in lijn met afgelopen jaar. Wel valt het lage(re) aantal Merels en Pimpelmezen op. Vorig jaar hebben we nog 16 Merels en 39 Pimpelmezen gevangen op deze locatie op (tabel 3.2).

Locatie: Veenkuil (excl. CES)	15 soorten			
Euring code	Vogelsoort	Geringd	Terugvangst	Totalen
8310	IJsvogel	1	0	1
10660	Winterkoning	3	2	5
10840	Heggenmus	0	1	1
10990	Roodborst	8	1	9
11130	Merel	3	0	3
12000	Zanglijster	2	0	2
13110	Tjiftjaf	9	2	11
13140	Goudhaan	21	1	22
13150	Vuurgoudhaan	4	1	5
14370	Staartmees	9	2	11
14420	Matkop	1	1	2
14610	Zwarte Mees	2	0	2
14620	Pimpelmees	17	2	19
14640	Koolmees	20	1	21
14870	Boomkruiper	3	1	4
17100	Goudvink	3	0	3
Totalen		106	15	121

Tabel 3.2: Totalen Veenkuil (excl. CES)

Schoterveld:

In het Schoterveld hebben de netten bijna een gelijk aantal uren als vorig jaar open gestaan en ook hebben we een bijna gelijk aantal vogels gevangen. 258 exemplaren tegen 264 in 2022. Soorten als Kneu, Groenling en Spotvogel werden opvallend genoeg niet gevangen. Het aantal Roodborsten, Tjiftjaffen en Pimpelmezen is daarentegen wel gestegen ten opzichte van vorig jaar. Met vogels die graag in groepen optrekken, zoals Sijzen, kunnen de vangsten in aantallen flink fluctueren. Vorig jaar hadden we er nog 33 en dit jaar bleef de teller op 7 staan (tabel 3.3).

Locatie: Schoterveld	27 soorten			
Euring code	Vogelsoort	Geringd	Terugvangst	Totalen
8760	Grote Bonte Specht	1	0	1
10090	Boompieper	5	0	5
10660	Winterkoning	5	1	6
10840	Heggenmus	7	1	8
10990	Roodborst	31	4	35
11040	Nachtegaal	2	1	3
11870	Merel	16	2	18
12000	Zanglijster	11	1	12
12010	Koperwiek	9	0	9
12200	Cetti's Zanger	1	0	1
12510	Kleine Karekiet	2	0	2
12750	Grasmus	4	0	4
12760	Tuinfluit	3	0	3
12770	Zwartkop	24	1	25
13110	Tjiftjaf	19	3	22
13120	Fitis	2	0	2
13140	Goudhaan	12	0	12
13150	Vuurgoudhaan	10	2	12
14370	Staartmees	8	1	9
14620	Pimpelmees	24	4	28
14640	Koolmees	11	1	12
14870	Boomkruiper	2	0	2
16360	Vink	6	0	6
16530	Putter	5	0	5
16540	Sijs	7	0	7
16634	Kleine Barmsijs	1	0	1
17100	Goudvink	7	1	8
Totalen		235	23	258

Tabel 3.3: Totalen Schoterveld

Wellerwaard:

In de Wellerwaard hebben we dit jaar wederom minder uren kunnen vangen. Net als vorig jaar liepen er regelmatig schapen los in het gebied zodat we hier niet altijd terecht konden. Zowel het aantal vogels als het aantal soorten is hoger dan vorig jaar. 184 vogels verdeeld over 22 soorten tegenover 167 vogels verdeeld over 20 soorten in 2022. Merk op dat dit nog steeds een erg groot contrast is met bijvoorbeeld 2021 toen er nog 303 vogels werden gevangen verdeeld over 31 soorten. Het ontbreken van rietmoerassen zoals bijvoorbeeld Blauwborst en het tegenvallende aantal Kleine Karekieten is opvallend en ook een zorgwekkende constatering op deze locatie. Het aantal Pimpelmezen is dit jaar wel aanzienlijk hoger. 59 exemplaren tegen 41 vorig jaar (tabel 3.4).

Locatie: Wellerwaard	22 soorten			
Euring code	Vogelsoort	Geringd	Terugvangst	Totalen
10660	Winterkoning	4	3	7
10840	Heggenmus	1	0	1
10990	Roodborst	20	0	20
11220	Gekraagde Roodstaart	1	0	1
11870	Merel	3	1	4
12000	Zanglijster	1	0	1
12200	Cetti's Zanger	2	0	2
12510	Kleine Karekiet	2	0	2
12770	Zwartkop	5	0	5
13110	Tjiftjaf	18	2	20
13120	Fitis	2	1	3
13140	Goudhaan	2	0	2
13150	Vuurgoudhaan	5	0	5
14370	Staartmees	10	0	10
14620	Pimpelmees	49	10	59
14640	Koolmees	14	4	18
15390	Gaai	1	0	1
16360	Vink	8	1	9
16530	Putter	1	0	1
16540	Sijs	4	0	4
16634	Kleine Barmsijs	2	0	2
18770	Rietgors	7	0	7
Totalen		162	22	184

Tabel 3.4: Totalen Wellerwaard

Opmerkingen:

- In 2023 zijn bij 54 vogels monsters afgenomen voor zoönoseonderzoek. Alle 54 vogels zijn 'schoon' bevonden.
- Bij 16 vogels werden teken (handicap 11) gevonden.
- 1 vogel had luisvliegen (handicap 13).
- Bij 2 vogels zijn groeistrepen aangetroffen (handicap 23).
- 1 vogel had een oude/nieuwe breuk op de poot (handicap 41).
- 2 vogels hadden een gezwel/wrat/tumor op lichaam of kop (handicap 72).

N.B. Bovenstaande opmerkingen zijn excl. CES, nestkasten en Oeverzwaluwen

4. VRS Kuinderbos – Constant Effort Site (CES) 2023

VRS Kuinderbos

4.1 Inleiding

Het CES-project is een speciaal meerjarig vogelringproject dat met behulp van vaste mistnetopstellingen tijdens het broedseizoen informatie verzameld die bijdraagt tot het verklaren van veranderingen in vogelpopulaties. De speerpunten van het CES project zijn:

1. Monitoring van aantallen en soorten
2. Reproductie
3. Overleving

Reproductie informatie over het aantal uitgevlogen jongen wordt verkregen uit de verhouding van de gevangen volwassen en jonge vogels in de loop van het CES-project. Het terug vangen van geringde vogels in opeenvolgende jaren geeft informatie over de jaarlijkse overleving.

4.2 CES89 - Kuinderbos

VRS Kuinderbos ringt op 3 plaatsen: Ringbaan de Veenkuil (bos), het Schoterveld (parklandschap/bosrand) en de Wellerwaard (rietmoeras). Voor het CES-project wordt uitsluitend op ringbaan de Veenkuil gevangen. Deze ligt midden in het Kuinderbos met een gemengde variatie aan loof- en naaldhout. Er wordt gebruik gemaakt van 6 mistnetopstellingen met een totale lengte van 164 meter en een hoogte van 2,5 meter. De netten hebben een maaswijdte van 16x16 millimeter. Er wordt telkens in dezelfde opstelling gevangen en de netten worden een half uur voor zonsopkomst geopend. Per CES-sessie wordt er 6 uur gevangen. Er wordt geen gebruik gemaakt van lokmiddelen.

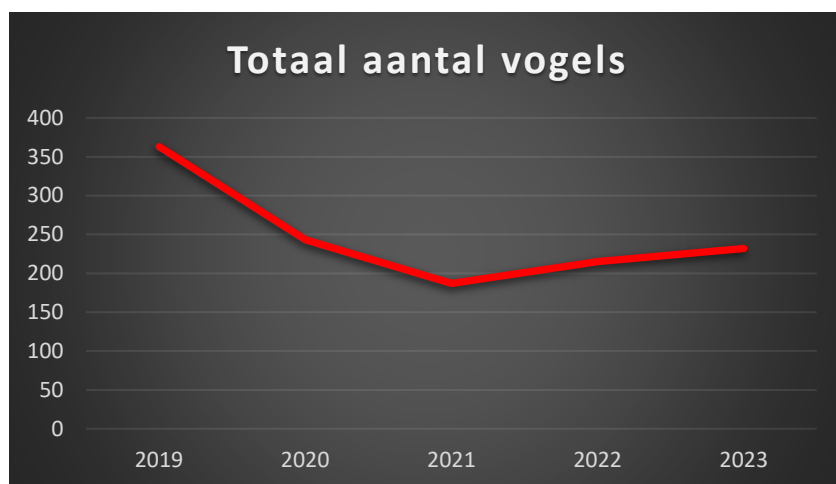
De CES kent officieel twaalf ronden waarvan er volgens het protocol maximaal twee per jaar mogen uitvallen. Als een ronde niet of niet geheel kan worden uitgevoerd, bijvoorbeeld door slechte weersomstandigheden, dient de ronde op een andere dag binnen dezelfde CES-periode plaats te vinden. Dit jaar zijn er geen ronden uitgevallen.

4.3 Resultaten

Dit jaar zijn in totaal 232 vogels gevangen. Dat is meer dan vorig jaar toen de teller op 187 bleef steken. Hierbij moet opgemerkt worden dat er vorig jaar één ronde is uitgevallen. Van de 232 vogels zijn er 171 nieuw geringd en 61 terug gevangen.

Matkop, 1kj, Veenkuil (27-06-2023)

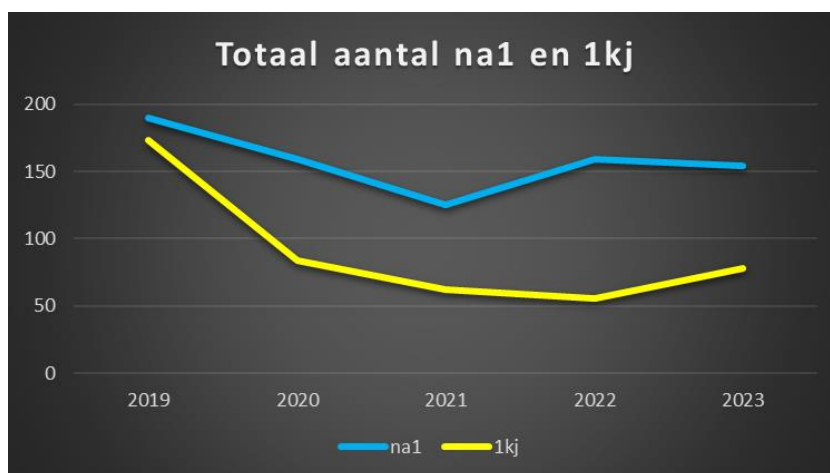

Grafiek 4.1: Totaal aantal gevangen vogels per jaar tijdens de CES

Grafiek 4.1 toont een lichte toename van het aantal gevangen vogels sinds 2021. Meest in het oog springend ten opzichte van vorig jaar is de toename van het aantal Zwartkoppen en de afname van het aantal Fitissen (tabel 4.2).

Euringnr.	Soort	Geringd					Terugvangst					Totaal				
		2023	2022	2021	2020	2019	2023	2022	2021	2020	2019	2023	2022	2021	2020	2019
8760	Grote Bonte Specht	6	2	4	4	6	0	0	0	3	0	6	2	4	7	6
8870	Kleine Bonte Specht	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
10090	Boompieper	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
10660	Winterkoning	3	5	5	2	7	0	1	0	3	1	3	6	5	5	8
10840	Heggenmus	0	1	0	1	1	0	0	0	1	1	0	1	0	2	2
10990	Roodborst	30	32	37	32	53	15	18	12	20	16	45	50	49	52	69
11040	Nachtegaal	1	0	0	2	1	1	0	0	0	0	2	0	0	2	1
11220	Gekraagde Roodstaart	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
11870	Merel	0	1	1	2	0	0	1	0	0	0	0	2	1	2	0
12000	Zanglijster	6	2	4	9	4	2	3	3	4	6	8	5	7	13	10
12760	Tuinfluitier	13	9	4	6	15	4	3	1	3	2	17	12	5	9	17
12770	Zwartkop	59	46	30	52	59	12	8	7	14	14	71	54	37	66	73
13110	Tjiftjaf	15	12	13	5	15	9	4	7	2	2	24	16	20	7	17
13120	Fitis	12	24	20	21	32	8	12	7	27	26	20	36	27	48	58
13140	Goudhaan *	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
13350	Grauwe Vliegenvanger	0	0	3	0	2	0	0	0	0	0	0	0	3	0	2
13490	Bonte Vliegenvanger	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0
14370	Staatmees	0	0	0	2	3	1	0	0	0	0	1	0	0	2	3
14420	Matkop	2	5	5	5	5	0	0	1	1	4	2	5	6	6	9
14610	Zwarte Mees	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
14620	Pimpelmees	8	3	2	5	42	0	1	1	3	0	8	4	3	8	42
14640	Koolmees	7	11	12	7	21	6	3	1	2	8	13	14	13	9	29
14870	Boomkruiper	2	0	2	0	0	1	0	0	0	2	3	0	2	0	2
15080	Wielewaal	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0
15390	Gaai	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
16360	Vink	1	3	0	1	1	1	0	0	1	2	2	3	0	2	3
17100	Goudvink	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0
17170	Appelvink	4	1	2	0	4	1	0	1	0	0	5	1	3	0	4
	Totaal	171	161	146	159	279	61	54	41	84	84	232	215	187	243	363

Tabel 4.2: Totaal aantal ring- en terugvangsten per soort

Grafiek 4.3: Totaal aantal na1 en 1kj vogels

Grafiek 4.3 toont een toename van het aantal jonge vogels ten opzichte van 2022 terwijl het aantal vogels na1 of ouder zo goed als gelijk is gebleven. Tabel 4.4 laat zien dat met name het hoge(re) aantal jonge Zwartkoppen het verschil verklaart.

Euringnr.	Soort	1kj					na1 of ouder					Totaal				
		2023	2022	2021	2020	2019	2023	2022	2021	2020	2019	2023	2022	2021	2020	2019
8760	Grote Bonte Specht	4	1	3	6	5	2	1	1	1	1	6	2	4	7	6
8870	Kleine Bonte Specht	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0
10090	Boompieper	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2
10660	Winterkoning	3	4	2	1	4	0	2	3	4	4	3	6	5	5	8
10840	Heggenmus	0	0	0	2	2	0	1	0	0	0	0	1	0	2	2
10990	Roodborst	18	22	23	29	42	27	28	26	23	27	45	50	49	52	69
11040	Nachtegaal	2	0	0	1	1	0	0	0	1	0	2	0	0	2	1
11220	Gekraagde Roodstaart	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2
11870	Merel	0	1	1	1	0	0	1	0	1	0	0	2	1	2	0
12000	Zanglijster	4	0	0	6	2	4	5	7	7	8	8	5	7	13	10
12760	Tuinfluitier	2	1	1	0	8	15	11	4	9	9	17	12	5	9	17
12770	Zwartkop	28	14	10	19	21	43	40	27	47	52	71	54	37	66	73
13110	Tjiftjaf	2	1	6	1	4	22	15	14	6	13	24	16	20	7	17
13120	Fitis	1	0	1	4	8	19	36	26	44	50	20	36	27	48	58
13140	Goudhaan *	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0
13350	Grauwe Vliegenvanger	0	0	0	0	1	0	0	3	0	1	0	0	3	0	2
13490	Bonte Vliegenvanger	0	0	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2	1	0
14370	Staatmees	0	0	0	0	3	1	0	0	2	0	1	0	0	2	3
14420	Matkop	2	5	2	4	7	0	0	4	2	2	2	5	6	6	9
14610	Zwarte Mees	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
14620	Pimpelmees	6	1	2	2	40	2	3	1	6	2	8	4	3	8	42
14640	Koolmees	6	5	9	6	19	7	9	4	3	10	13	14	13	9	29
14870	Boomkruiper	0	0	0	0	0	3	0	2	0	2	3	0	2	0	2
15080	Wielewaal	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2	0
15390	Gaai	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
16360	Vink	0	0	0	2	0	2	3	0	0	3	2	3	0	2	3
17100	Goudvink	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	4	0	0	0
17170	Appelvink	0	1	0	0	3	5	0	3	0	1	5	1	3	0	4
	Totaal	78	56	62	84	173	154	159	125	159	190	232	215	187	243	363

Tabel 4.4: Totaal aantal 1kj en na1 vogels per soort

CES formulier

Svp uiterlijk 15 oktober invullen en dan retour Vogeltrekstation.

Ringers: 439, C18 en 3206		CES-plek: CES89 - Kuinderbos			
CES periode 2023		Datum van deze periode	Aantal geringd	Aantal terugvangsten	Bijzonderheden (bv geen tmd's)
1	13 apr t/m 23 apr	17 april	16	6	
2	22 apr t/m 03 mei	25 april	15	9	
3	02 mei t/m 13 mei	10 mei	8	4	
4	12 mei t/m 23 mei	19 mei	9	8	
5	22 mei t/m 02 jun	25 mei	7	10	
6	31 mei t/m 12 jun	10 juni	18	3	
7	11 jun t/m 22 jun	19 juni	21	6	
8	20 jun t/m 02 jul	27 juni	24	6	
9	01 jul t/m 12 jul	10 juli	9	4	
10	11 jul t/m 23 jul	20 juli	10	4	
11	21 jul t/m 02 aug	28 juli	21	1	
12	01 aug t/m 13 aug	5 augustus	13	1	

Invullen en printen of **liefst** mailen naar:

Vogeltrekstation - Centrum voor vogeltrek en –demografie

Postbus 50

6700 AB Wageningen

info@vogeltrekstation.nl en symen.deuzeman@sovon.nl

Tabel 4.5: Het ingevulde CES formulier

4.4 Opmerkingen

Op 17 april, tijdens de 1^e CES-ronde, werd een vrouw Goudhaan (na1) gevangen. Een leuke vangst want tijdens de CES hebben we nog niet eerder een Goudhaan gevangen!

Ook nieuw voor de CES was de vangst van een 2^e kalenderjaar man Kleine Bonte Specht tijdens deze 1^e CES-ronde. Alleen in 2017 is ooit een volgroeid vrouwtje gevangen maar toen werd er nog geen CES gedraaid in het Kuinderbos. Op 3 mei 2023 heeft Anko het mannetje nog een keer op de foto kunnen zetten nabij de oude haven.

Kleine Bonte Specht, man 2kj, Veenkuil (17-04-2023)

Dezelfde sessie werd ook een 1kj Tjiftjaf terug gevangen die op 3 september 2022 bij De Glinde in de Kamperhoek is geringd. Een paar weken voor de 1^e CES-ronde, op 28 maart, hebben we de vogel ook al eens terug gevangen bij de Veenkuil.

De laatste opmerkelijke (terug)vangst tijdens CES 1 betreft een adulte man Fitis. De vogel is op 9 juni 2021 door ons als man na1 geringd. Op 17 juni 2021 en 8 juni 2022 hebben we de vogel ook al terug gevangen. Een erg plaats trouwe Fitis die al meerdere keren de reis naar Afrika heen en terug heeft afgelegd. Op 19 mei, tijdens de 4^e CES-ronde, verscheen de vogel nogmaals in de netten. Alle keren bij de Veenkuil.

10 juni (CES 6) werd een andere man Fitis (na1) gevangen. Deze vogel is op 17 juni 2021 door ons geringd en mochten we op 15 en 26 april 2022 wederom bij de Veenkuil begroeten. Ook werden tijdens deze sessie de eerste juveniele vogels gevangen. Maar liefst 9 stuks: 2 juveniele Tjiftjaffen, 6 Roodborsten en 1 Zanglijster.

Op 19 juni, tijdens de 7^e CES-ronde, is een adulte man Zwartkop terug gevangen die op 27 april 2018 door ons geringd is als 2kj vogel. In de tussentijd is de vogel nog een aantal keren door ons terug gevangen. Hij is ruim 6 jaar oud.

27 juni (CES 8) is een volwassen vrouw Roodborst (met broedvlek) terug gevangen. Ze is op 6 september 2020 in het infiltratiegebied bij Castricum geringd als 1kj vogel.

Een andere volwassen vrouw Roodborst (ook met broedvlek) die tijdens deze sessie in één van de netten hing is op 14 april in het Schoterveld door ons geringd. De vogel heeft geen wereldreis afgelegd maar het is wel leuk om een 'eigen' vogel op een andere locatie terug te vangen.

Zoönosen

Gedurende het CES-project zijn er 25 vogels op zoönosen bemonsterd. Een zoönose is een infectieziekte die overgedragen kan worden van dieren op mensen. Geen van de 25 vogels waren besmet.

Handicaps

- Bij maar liefst 41 vogels werden teken (handicap 11) aangetroffen! Wederom een aanzienlijke stijging ten opzichte van voorgaande jaren: 2022 (17), 2021 (5) en 2020 (4). Gezien de parallellen die gelegd kunnen worden met het stijgende aantal tekenbeten bij mensen is het aannemelijk dat het aantal teken groeit. Daarnaast zijn teken door de toenemende temperaturen een langere periode actief (bron: www.tekenbeetziekten.nl).
- Bij 4 vogels zijn luisvliegen aangetroffen (handicap 13)
- Bij een jonge Tuinfluiter zijn groeistrepen waargenomen (handicap 23)
- 1 vogel miste zijn staart (handicap 33)
- 1 vogel miste een nagel (handicap 42)
- 2 vogels hadden een gezwel/wrat/tumor op de poten (handicap 45)
- 5 vogels hadden een gezwel/wrat/tumor op lichaam of kop (handicap 72)

AudioMoths

Tijdens de CES hebben we ook een aantal sessies deelgenomen aan een proef door het inzetten van geluidsopnameapparatuur (AudioMoths). Met deze proef wil SOVON onderzoeken of het uitkomst kan bieden bij het inventariseren van soorten die zich moeilijk laten zien of in lastig begaanbare terreinen voorkomen. Maar denk bijvoorbeeld ook aan het inzetten van opnameapparatuur bij nachttellingen. Terwijl de opnameapparatuur tijdens de CES-sessie geluid opneemt, registreert een vrijwilliger de (geluids)waarnemingen die hij/zij doet. In een later stadium worden de opnames en waarnemingen naast elkaar gelegd en vergeleken.

Grote Bonte Specht, man 2kj, Veenkuil (25-04-2023)

5. VRS Kuinderbos – Nestkasten 2023

VRS Kuinderbos

5.1 Inleiding

In 2017 zijn in het Kuinderbos 25 nestkasten opgehangen langs een brandgang ten noordwesten van de kruising van de Hopweg en de Schoterweg (zie afbeelding hieronder). In 2016 is het nestkastenproject in een ander gedeelte van het bos gestart maar omdat de nestkasten moeilijk toegankelijk waren voor de controlerondes is besloten om het project te verplaatsen naar de huidige locatie. De nestkasten hangen in een gebied met zowel naald- als loofhout. In de loop van het jaar zijn enkele oude nestkasten vervangen door nieuwe. 24 nestkasten bieden nestgelegenheid voor vogels van het formaat van Pimpel- en Koolmees. Deze nestkasten hebben een vliegopening met een diameter van 28 of 32 mm daarnaast hangt er 1 Boomkruiperkast in het gebied.

Het gebied in de rode cirkel geeft de plaats waar de nestkasten hangen aan

5.2 Het gebruik van nestkasten buiten het broedseizoen

Een aantal vogelsoorten gebruikt de nestkasten ook als slaapplek buiten de broedtijd. Het grootste voordeel van slapen in nestkasten is dat het een belangrijke energiebesparing oplevert. Het slapen in nestkasten zorgt er wel voor dat vogels een verhoogde druk van parasieten ervaren. Een nestkast met een (te) hoge druk aan ectoparasieten (kleine organismen die leven van andere levende wezens) zullen worden vermeden. Dominerende vogels(oorten) claimen vaak de nestkasten van een hogere kwaliteit.

5.3 Nestkastcontrole: slaaptellingen, broedcontrole en schoonmaakronde

Dit jaar zijn de nestkasten tijdens 3 rondes gecontroleerd. Op 25 januari en 28 november zijn slaaptellingen uitgevoerd en op 16 mei een broedcontrole. Op 23 oktober zijn de nestkasten schoongemaakt. In het broedseizoen is ervoor gekozen de nestkasten maar één keer te controleren om de vogels in deze kwetsbare tijd zo weinig mogelijk te verstoren.

In totaal werden 56 vogels gevangen (tabel 5.1) tegen 49 vogels in 2022 en 2021. Enkele vogels waren ons te snel af en ontsnapten. Tijdens de broedcontrole waren enkele ouders niet thuis. Deze zijn niet meegenomen in het resultaat. Leuk om te melden is dat er dit jaar meerdere malen Boomklevers in nestkasten werden aangetroffen.

Vogelsoort	Geringd	Terugvangst	Totaal	Opmerkingen
Koolmees	12	16	28	
Pimpelmees	15	9	24	
Boomklever	2	2	4	
Totaal	29	26	56	

Tabel 5.1: Bezetting nestkasten tijdens controlerondes in 2023

14-05-2023, geringde koolmees met nestmateriaal nabij één van de nestkasten

Slaaptellingen op 25 januari en 28 november

Net als voorgaande jaren hebben we slaaptellingen gehouden. Dit jaar op 25 januari en 28 november. Door storm en snoeiwerkzaamheden zijn er gedurende het jaar enkele kasten verdwenen of kapot gegaan. Hierdoor hebben er niet het hele jaar door 25 'bruikbare' nestkasten gehangen. Ook valt op dat er in 2023 aanzienlijk meer nestkasten door hoornaars in beslag zijn genomen. Tijdens het schoonmaken van de kasten op 23 oktober troffen we in maar liefst 8 kasten nog (enige) activiteit of resten van raten aan. Blijkbaar hebben de nestkasten op hoornaars ook een grote aantrekkingskracht.

Ook dit jaar blijkt dat de nestkasten uitermate geschikt zijn om in te overnachten (tabel 5.2 en 5.3).

Vogelsoort	Geringd	Terugvangst	Totaal
Koolmees	7	15	22
Pimpelmees	5	7	12
Boomklever	2	1	3
Totaal	14	23	37

Tabel 5.2: Geringde en terug gevangen vogels tijdens de slaaptellingen op 25 januari en 28 november

Vogelsoort	Man	Vrouw	Onb.	Totaal
Koolmees	12	10		22
Pimpelmees	8	1	3	12
Boomklever		2	1	3
Totaal	20	23	4	37

Tabel 5.3: Verhouding vrouw/man tijdens de slaaptellingen op 25 januari en 28 november

Broedcontrole

Op 15 mei werden er 128 eieren en 67 jongen geteld. In 2022 werden op 11 mei 45 eieren en 131 jongen geteld. De mezen zijn dit jaar dus iets later tot broeden overgegaan ten opzichte van vorig jaar. In 2021 werden op 12 mei in totaal 144 eieren en 23 jongen geteld.

De bezettingsgraad was dit jaar 85% (78% in 2022, 77% in 2021 en 56% in 2020). Wellicht dat de nieuwe nestkasten die Wim heeft gemaakt aantrekkelijker zijn om in te broeden. Ze zijn van een betere kwaliteit en dit lijkt de kans op parasitisme en predatie (diepere kasten en verdikte vliegopening) te verkleinen.

In bijna alle nestkasten werd nestmateriaal aangetroffen. De extra diepte om predatie te voorkomen van de Boomkruiperkast heeft dit jaar weinig nut gehad. De mezen die erin hebben gebroed hebben zoveel nestmateriaal (ca 30 cm) aangebracht dat het nest uiteindelijk toch vlak voor de opening kwam te zitten en het voor een predator een makkelijke maaltijd bleek.

Een primeur voor het nestkastenproject is het broeden van een Boomklever in nestkast 21. Er werd tijdens de controle 5 jongen in de nestkast aangetroffen. Om verstoring te voorkomen is de kast verder met rust gelaten dus is het onbekend of de jongen ook uit zijn gevlogen. Leuk om te vermelden is dat het vlieggat van de nestkast aan de kleine kant is voor een Boomklever. Toch is de drang om te 'metselen', wat ze normaal doen om de ingang van een holte te verkleinen, zo sterk dat aan de bovenrand van de verdikking bij het vlieggat flink 'gemetseld' is (zie foto hieronder).

Nestkast 21 waar dit jaar 5 jonge Boomklevers zijn geboren

5.4 Opmerkingen

In nestkast 14 werden eieren van verschillende grootte aangetroffen (zie gele pijl in foto hieronder). Vermoedelijk is vrouw Koolmees even op visite geweest tijdens afwezigheid van vrouw Pimpelmees...

De inhoud van nestkast 14 met eieren van verschillende grootte

In nestkast 16 lagen maar liefst 18 eieren. Zelfs voor een Pimpelmees, die normaliter 7-13 eieren per legsel legt, is dit erg veel. Vermoedelijk is ook dit het resultaat van verschillende vrouwtjes die hun eieren in hetzelfde nest hebben gelegd.

Minder fraai nieuws is dat 30 maart melding werd gedaan dat een Pimpelmees dood vast zat in een korfje bij één van de nestkasten. Het korfje wat hem juist moest beschermen tegen predatoren is hem fataal geworden. Het betrof een mannetje die op 3 december 2018 als 1kj vogel is geringd in nestkast 14. Op 20 januari 2020 werd de vogel weer in één van de nestkasten aangetroffen. Daarna is er 3 jaar niets meer van hem vernomen totdat hij op 25 januari 2023 ineens weer in nestkast 16 opdook. Helaas heeft hij een paar maanden na deze laatste ontmoeting het leven gelaten. Gelukkig zijn er ook terugvangsten met een beter resultaat. Een opsomming van enkele opvallende terugvangsten vind je in tabel 5.4.

Ringnr.	Soort		26-01-'21 Nestkast	12-05-'21 Nestkast	24-11-'21 Nestkast	26-01-'22 Nestkast	11-05-'22 Nestkast	24-11-'22 Nestkast	25-01-'23 Nestkast	16-05-'23 Nestkast	28-11-'23 Nestkast
BR41601	Pimpelm	m				9		9	9		11
BR41603	Koolm	v				16		12	10		
V797768	Boomkl	v							21	21	22
BK40235	Koolm	m			6	6					4
BK40245	Koolm	m			20	20		18	18		
BN91837	Koolm	m	1		1	1					1
BN91937	Pimpelm	v		24			20			18	
BT23413	Koolm	m						24	24		24
BT23414	Koolm	v						25	25	25	25

Tabel 5.4: Opvallende terugvangsten

6. Oeverwaluwenproject

6.1 Inleiding

Sinds 2017 proberen we elk jaar enkele vangsessies bij de zwaluwwand in het Schansveld (zie foto) te organiseren. Hier bevindt zich een kunstmatige wand met 96 hopen. Elk jaar worden de hopen in het vroege voorjaar met leem afgedicht. Indien dit niet gebeurt zullen de hopen worden vermeden. Tijdens een verkenningsronde werden er in zo'n 70 van de 96 hopen graafactiviteiten waargenomen. De bovenste hopen hadden last van wortelvorming door begroeiing bovenop de zwaluwwand zodat deze niet toegankelijk waren voor de Oeverwaluwen. De vangsessies proberen we zo te plannen dat we de Oeverwaluwen niet in de 'vroege jongenfase' verstoren. Door mistnetten te laten zakken voor de hopen proberen we de Oeverwaluwen te vangen als ze het hol verlaten of juist in willen vliegen. De gevangen vogels worden tijdelijk geplaatst in een daarvoor speciaal geprepareerd kastje waarbij de ongeringde en geringde vogels in een apart segment worden gescheiden. Dit om het ringproces te bespoedigen. Na het ringen (of aflezen) en het opnemen van de biometrische gegevens worden de vogels weer vrijgelaten.

De kunstmatige oeverwaluwwand in het Schansveld

In 2023 hebben we op 1 juni en 3 juli Oeverwaluwen geringd. Op 25 juli stond een 3e ringsessie gepland maar toen bleek de kolonie al verlaten. Bij het vergelijken van de jaarcijfers moet worden opgemerkt dat we dit jaar een ronde minder hebben geringd maar dat de netten tijdens de sessies op 1 juni en 3 juli wel ca 20 minuten langer open hebben gestaan. Ook hebben we de netten iets verder van de wand geplaatst zodat invliegende vogels makkelijker konden worden gevangen. Ondanks er enkele uitvliegende vogels het net nu konden ontwijken bleek deze tactiek wel lucratief gezien het aantal vogels die aan beide zijdes in de netten hingen. Slechts een paar vogels wisten het net tweemaal in te vliegen. Het belang van 'verantwoorde' verstoring moet vanzelfsprekend in acht worden genomen bij dergelijke sessies.

Oeverwaluwen die nesthopen uitgraven (Schansveld, 10-04-2020)

6.2 Resultaten

Dit jaar zijn er in totaal 101 zwaluwen gevangen waarvan 23 terugvangsten. Het grote verschil in het aantal jonge vogels is te verklaren door het wegvallen van de laatste sessie (tabel 6.1).

Totalen oeverzwaluwen						
Jaar	Data	Man	Vrouw	1kj	Onbekend	Totaal
2017	27-6	4	16	16		36
2018	30-5, 21-6, 9-7	12	15	2	1	30
2019	12-6,4-7	20	23	16		59
2020	25-5, 22-6, 22-7	20	30	19		69
2021	20-5, 24-6, 15-7	37	49	17		103
2022	27-5, 23-6, 18-7	33	50	25	1	109
2023	1-6, 3-7	43	46	9	3	101

Tabel 6.1 Totalen Oeverzwaluwen

6.3 Terugmeldingen Oeverzwaluwen

Op 1 juni werd een man na1 gevangen die op 30 mei 2020 als nestjong bij Sneek is geringd.

Zowel op 1 juni als op 3 juli werd een vrouw na1 in de netten aangetroffen die bij de kunstwand Heembeton bij Lelystad op 11 juli 2022 als 1kj is geringd.

Oeverzwaluw met ring BN48612 gaat het verst terug in de tijd. Op 22 juli 2020 is de vogel door ons geringd en sindsdien al diverse malen in het Schansveld terug gevangen. De laatste keer tijdens onze sessie op 1 juni dit jaar. We moeten echter wel scherp blijven. Omdat ook mannetjes een broedvlek kunnen hebben kan geslachtsbepaling lastig zijn. Hierdoor is deze vogel al een paar keer van geslacht veranderd.

De overige terugvangsten dit jaar bleken 'eigen' vogels waarvan een aantal tijdens beide sessies zijn gevangen.

6.4 Opmerkingen

Opvallend is dat er dit jaar maar bij 3 Oeverzwaluwen teken (handicap 11) zijn waargenomen waar in 2022 nog bij 14 vogels teken werden gevonden en in 2021 bij 11 vogels.

1 jonge vogel had een opvallend kale kop (handicap 30) maar leek verder gezond.

Kunstwanden bieden vaak een veilige broedgelegenheid voor Oeverzwaluwen. Natuurlijke wanden ogen fraai maar kunnen instorten en ook is de kans op predatie groter omdat holen uitgegraven kunnen worden.

7. Opmerkelijke vangsten en overige opmerkingen

17 april is bij de Veenkuil een Boomkruiper (na1) terug gevangen die we op 27 oktober 2020 als volgroeide vogel eveneens bij de Veenkuil geringd hebben.

3 mei werd een vrouwtje Gaai (na1) met een broedvlek in de Wellerwaard terug gevangen die op 9 november 2019 door ons op dezelfde locatie is geringd als een 1kj vogel.

Ook op 3 mei werd een man Merel (na2) terug gevangen. Waarschijnlijk maakte de vogel een uitstapje want hij is op 27 september 2019 door Adri op zijn erf geringd als 1kj man en daarna in totaal maar liefst 22x terug gevangen voordat hij bij ons in de netten opdook. Een vogel die duidelijk niet schuw is van mistnetten of erg hardleers is...

12 oktober is op het Schoterveld een Staartmees terug gevangen die we op 4 november 2019 ook op het Schoterveld geringd hebben. Omdat Staartmezen al snel hun juveniele veren ruïen en dan niet meer van adulte vogels te onderscheiden zijn kan de precieze leeftijd van deze vogel niet vast worden gesteld maar deze vogel moet op zijn minst 4 jaar oud zijn.

14 oktober werd een barbecue aangeboden door Harco (Staatsbosbeheer). Op zich was het perfect geregeld maar het was een frisse dag met een pittige wind. Die harde wind wakkerde flink aan op de open vlakte bij "Eigen Wijze" en zorgde ervoor dat het zeil van de tent flink stond te klapperen zodat we elkaar amper konden verstaan. Alhoewel het een leuk en gezellig samen zijn was hebben we het niet te laat gemaakt.

De barbecue op 14 oktober

23 oktober troffen we een Winterkoning (na1) in de netten aan die we op 11 november 2020 als volgroeide vogel geringd hebben. Op 18 november 2022 is de vogel ook nog eens terug gevangen. Alle keren in de Wellerwaard.

Op 30 oktober hing plots een IJsvogel (1kj man) in één van de netten bij de Veenkuil. Het is de eerste IJsvogel van de VRS die we op deze locatie hebben gevangen.

30-10-2023 IJsvogel man, 1kj, bij de Veenkuil

8. Afscheid Niko

In het voorwoord werd al even aangehaald dat we afscheid van Niko als lid van VRS Kuinderbos hebben genomen. Samen met Gerard Boere stond Niko aan de wieg van vogelringstation Kuinderbos. Niko is breed georiënteerd als het op de natuur aankomt. Zijn kennis van onder andere vogels, bloemen, planten en insecten (en dan met name wespen) is van een niveau waar menigeen jaloers op zal zijn. Als mentor bij het opleiden van nieuwe ringers voor de VRS heeft hij eerst Adri en een paar jaar later ook Anko onder zijn hoede genomen. Met de opleiding van deze nieuwe ringers is een stap gezet om het voortbestaan van de VRS te waarborgen. Het enthousiasme en respect maar meteen ook de zorg over de toekomst van de natuur in Nederland heeft Niko goed over weten te brengen. We zullen Niko missen als actief lid van de ringgroep en willen hem via deze weg nogmaals bedanken voor alles wat hij voor de VRS heeft betekend!

9. Dankwoord

Dit verslag is tot stand gekomen door inzet van alle leden van VRS Kuinderbos. Zowel in het veld als achter de computer is hard gewerkt om de activiteiten en resultaten van de VRS in een verslag te krijgen. Ook willen we hier Staatsbosbeheer (team Harco) noemen die ons werk faciliteert en ondersteund.